

Kip N. Pirnata

**DIVUS ALEXANDER I
REX IUGOSLAVIAE**

SPOMINU BLAGOPOKOJNEGA VITEŠKEGA KRALJA ALEKSANDRA I. »ZEDINITELJA«

Kar zamisliti si ne moremo, da ni več med nami Njega, našega plemenitega domovinskega očeta, našega kralja Aleksandra I. Njegova blaga duša je toliko prešinita življenje našega naroda, da je bilo njegovo mišljenje, njegovo čustvovanje in njegovo delovanje tesno zvezano z rojstvom kraljevine Jugoslavije in posvečeno njenemu srečnemu razvoju in njeni lepši bodočnosti. Vse življenje viteškega kralja je poteklo v neprestanem napornem delu za povzdigo naroda in za zavarovanje obstoja države. Očvrstitev države na znotraj in na zunaj je bila poglobitni smoter političnega in vladarskega udejstvovanja Aleksandra Karadjordjevića I., in to je hotel doseči na osnovi državnega in narodnega jedinstva, kakor tudi z mednarodnimi pogodbami, ki naj bi zagotovile dolgotrajen mir ter izboljšanje gospodarskih, socialnih in kulturnih prilik v Evropi. Za doseg tega vzvišenega smotra ni bil našemu blagopokojnemu domovinskemu očetu noben napor pretežak, nobena pot predolga in nobena žrtev prevelika.

Svetlim smotrom osrečevanja bližnjega nasprotujejo zli duhovi, zli bogovi, sinovi teme in polnoči. Ti so se zarotili proti viteškemu kralju Zedinitelju, ki se je boril tudi v mirnem času junaško kakor nekdanj v bitkah pri Kumanovem, Suvoru in na Kajmak Čalanu. Tuji, plačani zarotniki so sklenili spraviti s sveta kronanega voditelja plemenitih smotrov in neustrašenega čuvarja Jugoslavije. Dne 9. oktobra 1934 so v Marseille-u končale revolverске krogle, ki jih je oddala zločinska roka, zemsko življenje našega kralja Zedinitelja;

končale so ga v trenutku, ko je stopil na tla bratske Francije, hotoč pojačati pridobljene vezi in doprinesiti svoj veliki delež običnemu miru v Evropi.

Padel je kot junak, kot pravi borec, enak mučeniku carju Lazarju, ker je vedel, kaj ga čaka, in vendar je šel naprej po zapovedi dolžnosti, kakor pravi vitez mučenik ...

Ko se je umirajoč za trenutek zavedel, mu je priklopelo iz ranjenega srca ono, kar je v življenju najbolj ljubil in najbolj spoštoval in k sebi stiskal kot svetinjo: »ČUVAJTE JUGOSLAVIJO!« ...

Včeraj, 18. oktobra ob 3. uri popoldne je bil položen kralj »Zedinitelj« v kameniti grob pod pozlačeno kupolo cerkve sv. Jurija na Oplencu, zadužbine kralja Petra I. Osvoboditelja, ob brnenju vojnih letal, ob grmenju topov, ob odmevu salv iz pušk, med ihtenjem in ječanjem ožaloščenega naroda, ob prisotnosti tujih odposlancev, vladarjev in dostojanstvenikov.

Plošča iz oniksa z napisom:

ALEKSANDAR I.

KRALJ JUGOSLAVIJE

1888—1934

je pokrila njegov grob. Zaprla so se za velikim pokojnikom vrata večnosti.

Naš ljubljeni kralj nevzdradno spi na visokem Oplencu, ali duh njegov živi med nami, živi v srcih njegovih državljanov in sinov. Mistična lučica na njegovem grobu trepeče: ČUVAJTE JUGOSLAVIJO!

Tesen je grob kralja Aleksandra na Oplencu: za koplje dolg, za handžar širok in za puško globok. Tesen je za bojevnika, ki mu je bila premajhna kraljevina Srbija; premajhen in preskromen domek je za kralja Zedinitelja, ki je hotel

veliko in zedinjeno Jugoslavijo in ki je ustanovil »Balkanski sporazum«. Kako tesen in teman je ta grob za orla, ki je hotel poleteti v Pariz, London, Berlin in Rim ter pomiriti razburjene duhove v prid miru in sreče Evrope. Mlad in poln načrtov za delo je odšel naš ljubljeni kralj od nas na oni svet. Prerano in nasilno je legel v grob, ante diem . . .

Kaka tragika zgodovine!

Velika je naša kraljevina Jugoslavija, malo je manjša od Italije, in za to veličino očetnjave se je boril kralj Aleksander.

Mala pa je naša Jugoslavija v primeri v velesilami, in vendar kakšno besedo, kakšen ugled je imel naš viteški in mučeniški kralj Aleksander v svetu . . .! Vprav pred njegovo smrtjo so bile oči Evrope uprte v Njega, pričakujoč dobrega sveta in zdravilnega recepta za pomiritev zablodenih duhov.

Majhna Jugoslavija je imela velikega kralja — kralja Aleksandra. Kot mlad prestolonaslednik se je boril leta 1912 v odločilni bitki pri Kumanovem — slično kot osemnajstletni Aleksander »Veliki« pri Heroneji (338 pr. Kr.) in prestolonaslednik Dušan »Silni« pri Velbuždu (1330).

Bog Ti daj duši lahko, viteški Zedinitelj! Naj Ti sveti večna luč na visokem Oplencu!

Podzemelj ob Kolpi, 19. oktobra 1934.

D r. N i k o N. Ž u p a n i ć,
redaktor »Etnologa«, bivši minister.